

t.a.e.f.: Het woord 'Arab' dekt twee grote ladingen. Je kan het gebruiken voor een ras – dat in feite geen ras is – of voor een geografische regio. YATF is niet gebonden aan een etnische groep, maar aan een regio. Als bijvoorbeeld een Belg in Cairo werk wil tonen, kunnen wij hem in principe ondersteunen. Als een Jordaniër in Berlijn wat wil doen, moet hij daarvoor niet bij YATF zijn. We kunnen overigens niet praten over de Arabische wereld als een homogene entiteit. Er zijn veel overeenkomsten, maar vooral erg veel verschillen en diverse dynamieken. De naam van onze organisatie is ondertussen trouwens een beetje achterhaalt. We zijn niet uitsluitend met jonge mensen bezig, noch louter met theater.

Ik huiver soms van het feit dat startende artiesten in Europa erg gehyped worden, zelfs bij de 'grote' instituten, om vervolgens weer uitgespuwd te worden. Dit terwijl sommige anciens niet meer aan de bak komen. Hoe is de situatie in de Arabische wereld?

t.a.e.f.: Eerder omgekeerd. Er zijn weinig middelen of structuren die jonge artiesten willen of kunnen ondersteunen. Cultuur loopt via de overheden. Die sluiten een dynamiek voor de jongere generaties af. Als kunstenaar moet je vaak wachten tot een regisseur of directeur sterft en er bijgevolg een plaats in het theater of het museum vrij komt. In zo een geval staan er meestal nog drie generaties voor je in de wachtrij. Voor YATF is het daarom van essentieel belang om net die jonge generatie te ondersteunen.'

Frie Leysen gaf aan dat veel Arabische kunstenaars hun werk in welke vorm dan ook tonen in Europa, terwijl ze in hun eigen streek niet aan bod komen.

t.a.e.f.: Dat maakt ook dat het werk muteert, zowel wat de inhoud als wat de kwaliteit betreft. De kunstenaars maken immers, bewust of onbewust, werk op maat van de klant. Zo krijgen we in het Westen opnieuw oriëntaalse schilderijen te zien. Dat soort werk spreekt op geen enkele manier over de problemen die in het thuisland gelden. Je kan het ook omdraaien. Sommige werken uit bijvoorbeeld de Arabische wereld kunnen in het Westen niet getoond worden omdat ze over problemen handelen die enkel in de eigen streek relevant zijn en/of omdat enkel een lokaal publiek ze kan lezen. Wie de context niet kent, kan dit werk enkel 'consumeren' als een exotisch snoepje. Op zich hoeft dat ook niet meteen als problematisch beschouwd te worden.

Wordt werk niet sterker omdat het op verschillende manieren, in verschillende contexten en door verschillende doelgroepen kan gelezen worden?

t.a.e.f.: Absoluut. Sterk werk kent immers verschillende ladingen en lagen. Daarom kan het in verschillende contexten overleven. Natuurlijk is de manier waarop dit kader geconcipieerd is van primordiaal belang. De organisator kan bijvoorbeeld het werk tot in de details gaan uitleggen, bijvoorbeeld met teksten die duiden wat je moet zien of hoe je het werk moet lezen. Daardoor gaat echter de frisheid verloren. Het publiek heeft verwonde-

ring nodig. Het blijft dus van extreem belang in welke context een werk gepresenteerd wordt.

Ik zag recent bijvoorbeeld een fantastische video van een kunstenaar uit Ivoorkust – ik wil haar naam liever niet vermelden. In een discussie met een programmator van een *gay* en *lesbian* filmfestival maakte ik me behoorlijk druk. Zij las het werk waarin sterke vrouwen fysiek met elkaar omgaan op slechts één niveau. In mijn ogen ging de video onder meer over armoede, onderdrukking en zo veel meer – in mijn wildste dromen dacht ik niet aan lesbische erotiek. Het staat natuurlijk iedereen vrij een werk te lezen op zijn of haar eigen manier maar ik ga niet akkoord als kunst herleid wordt tot één dimensie, zoals een *gay* en *lesbian* filmfestival. Zo'n festival biedt dezelfde lege inhoud als bijvoorbeeld een tentoonstelling van hedendaagse Arabische kunstenaars of Duitse schilders.

Je sprak net over kunstenaars die niet meer willen opdraven in een context die hen associeert met hun geografische en/of etnische afkomst. Betekent dit dat we naar een post-transculturele situatie gaan?

t.a.e.f.: Die zaken zou ik niet met elkaar willen associëren. Mensen kunnen dezer dagen relatief makkelijk reizen en, onder meer dankzij het internet, circuleert er erg veel informatie over cultuur en kunst wereldwijd. Ik wil hier geen pleidooi houden tégen alle evenementen die gegroepeerd zijn rond een nationaliteit. Geniet van de tentoonstelling met Marokkaanse kunstenaars of van het Indische filmfestival, maar wees je bewust van de verschillende inhouden die 'bloed en bodem' overstijgen. We moeten oppassen voor het exotisch denken en handelen op een hedendaagse manier. Neem de clichématige benadering van China. Vroeger kenden we in het Westen de 'klassieke' kitscherige restaurants, de acrobaten, enzovoort. Tegenwoordig associëren we de Chinese cultuur al te makkelijk met vooruitgang, een oprukkende economie, met miljoenensteden... Het oude exotische stereotype werd vervangen door een ander. Uiteraard is er veel meer aan de hand.

Waarom is YATF gevestigd in Brussel?

t.a.e.f.: We werken vanuit Brussel, een internationale stad met een eigen culturele dynamiek en met een sterke verankering in Europa. We zochten naar een eerder neutrale plek buiten de Arabische wereld, met een uitgebreid artistiek netwerk. De meeste Arabische artiesten tonen hun werk nog steeds vaker in Europa – de grootste afzetplek – dan in eigen land. Nochtans ontstonden op behoorlijk korte termijn 31 plekken in de Arabische wereld voor hedendaagse kunsten, ingebed in het lokale beleid. Daarvan zette YATF er een aantal op en we ondersteunen ze. Het lijkt misschien veel, 31 plekken, maar op een schaal van ongeveer 300 miljoen inwoners is dit ridicul. In een metropool als Cairo zijn er twee plekken waar hedendaagse kunstenaars terecht kunnen. We kijken lang niet tegen een overproductie aan zoals dat in sommige plekken van Europa wel het geval is.